

**FEYZULLAH SACİT ÜLKÜ -
HAYATI, FİKİRLERİ, SANATI VE
ESERLERİ**

Yazar

Tahsin YAPRAK

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-399-408-2

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Feyzullah Sacit Ülkü -
Hayatı, Fikirleri, Sanatı ve Eserleri

Yayıncı Sertifika No

47518

Editör

Murat Yusuf ÖNEM
ORCID iD: 0000-0003-4279-4059

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

BIO001000

Yazar

Tahsin YAPRAK
ORCID iD: 0000-0003-3930-0425

DOI

10.37609/akya.2846

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kütüphane Kimlik Kartı

Yaprak, Tahsin.

Feyzullah Sacit Ülkü - Hayatı, Fikirleri, Sanatı ve Eserleri / Tahsin Yaprak,
editör : Murat Yusuf Önem.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

108 s. ; 135x210 mm.

Kaynakça ve İndeks var.

ISBN 9786253994082

1. Biyografi.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

A. HAYATI VE ESERLERİ	1
1. Hayatı.....	1
2. Eserleri.....	11
a. Şiir.....	11
b. Eleştiri	12
c. Çeviri.....	12
B. FİKİRLERİ	12
1. Feyzullah Sacit Ülkü ve Din	13
2. Türkçü Bir Şair Olarak Feyzullah Sacit Ülkü	21
3. Bir Sosyalist Olarak Feyzullah Sacit Ülkü	31
C. EDEBİ KİŞİLİĞİ	37
1. Eleştirmenliği	38
2. Şairliği.....	59
a. Şiir Anlayışı	59
b. Şiirlerinde Biçim	62
c. Şiirlerinde Tema.....	69
i. Yakın Geçmişte Meydana Gelmiş Siyasi/ Toplumsal Olaylar	70

ii. Tarihi Mal Olmuş Kişiler.....	76
iii. Tabiat.....	77
iv. Kadın	82
vi. Felsefi Konular	85
d. Şiirlerinde Dil ve Üslup.....	86
SONUÇ	91
KAYNAKLAR.....	97

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihimizde kimi sanatçıların çeşitli sebeplerle devrinde geri planda kaldığına, ismini duyuramadığına dair birçok örnek bulunmaktadır. Bu sanatçıların edebiyat tarihindeki yerini tespit edebilmek ve sanatını sonraki nesillere tanıtılabilmek için araştırmacılar, titizlikle çalışmalıdır. Bu çalışma da vatani ve milleti için son derece tehlikeli görevler üstlenip Azerbaycan'da Ankara Hükümeti lehine çalışmalarda bulunan Feyzullah Sacit Ülkü'nün hayatı, eserleri, fikirleri ve edebî kişiliği ile ilgili, monografik bir çalışmadır.

Çalışmanın çıkış noktalarından biri, Nazım Hikmet Polat'ın Feyzullah Sacit Ülkü ile ilgili kaleme aldığı Türk Ocağı Kurucularından FEYZULLAH SACİT ÜLKÜ (1892-1973?) başlıklı makalesidir. Nazım Hikmet Polat, Rübab Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk Kültür, Edebiyat Hayatı adlı nitelikli çalışmasında da yine Feyzullah Sacit'ten bahsetmiş; ancak kendisine dair lisansüstü tez düzeyinde bile olsa herhangi bir rağbet gösterilmemiştir. Çalışmanın bu eksikliği gidereceği ve Feyzullah Sacit'in edebiyat ortamında hak ettiği ilgiyi ve değeri göreceğini umuyoruz.

Çalışmada öncelikli olarak Feyzullah Sacit'in, Kazım Karabekir'in anılarına kadar uzanan, son derece ilginç hayat hikâyesi de ele alınmıştır. Bunun için dönemin gerçekleriyle ilgili ciddi yayınlarda Feyzullah Sacit'in izi sürülmüş ve ortaya metinde görülecek biyografi çıkmıştır. Kırşehirli olan Feyzullah Sacit'le ilgili, Kırşehir'in yerel gazetesinde çıkan yazılar üzerinden bilgi edinilmeye çalışılmışsa da herhangi bir sonuca ulaşılamamıştır.

Çalışmanın geri kalan bölümleri için Feyzullah Sacit Ülkü'nün bütün eserleri temin edilmiş, dergilerde kalmış bütün şiirlerine, düzyazı eserlerine ulaşılmış; eserleri dikkatli bir şekilde incelenmiş ve eserlerinde ön plana çıkan özellikler tespit edilerek kendisi hakkında araştırmacıların bir fikre ulaşması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu noktada, eserlerin teminindeki yardımları,

nezaketleri ve ilgileri nedeniyle TDV İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nin çalışanlarına teşekkür ediyorum.

İhtiyacım olan çalışma ortamını bana sağlamak noktasında elinden gelen her řeyi yapan özellikle anneme ve kız kardeşime, çalışma adım adım inřa olurken eleştirileriyle metnin daha iyi bir noktaya gelmesinde büyük emeği olan editörüm Murat Yusuf Önemè ve Yasin Yavuz'a, Osmanlıca metinlerin çevirisinde sorunla karşılaştığımda imdadıma yetişen Fatih Elçi'ye çok teşekkür ederim.

1991 Eylöl... Samsun Anadolu Lisesi'nin yatahanesindeki uzun merdivenlere bakarken donakaldığı o an, ailesinden ayrılacağını da anlayan masum yüzlü çocuğa ve oğlum Kayra Koray Yaprak'a...

KAYNAKLAR

Feyzullah Sacit Ülkü'nün Yayınlanmış Kitapları

ŞİİRLERİ

- Ülkü, Feyzullah Sacit, (1914), Ordumuza Armağan, İkbal Kütüphanesi, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1920), Feryad, Bakü Hükümet Matbaası, Bakü.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1932), Ülker, Türkiye Matbaası, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1935), Ateş ve Nur, Necmistiklal Matbaası, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1935a), Devirim Uzu, Ülkü Matbaası, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1948), Ülkü ve Şiir, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1950), Fatih ve İstanbul, Ülkü Basımevi, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1951), Kore Mucizesi ve Şehidin Sesi, Ülkü Basımevi, İstanbul.

TENKİT

- Ülkü, Feyzullah Sacit, (1965), Yahya Kemal'in Şiirleri ve Tenkitler, Sıralar Matbaası, İstanbul.

ÇEVİRİ

- Ülkü, Feyzullah Sacit, (1929), Hayyam'ın Rubaileri ve Manzum Tercümelere, Cihan Kütüphanesi, İstanbul.
Ülkü, Feyzullah Sacit, (1945), Mesnevi, Türkiye Yayınevi, İstanbul.

TİYATRO

- Kale, Özlem, (2018), Melekut Aleminden Bir Serzeniş "Feyzullah Sacit Ülkü, Yaradılış Cilvesi", Cinius Yayınları, İstanbul

Diğer Kaynaklar

- Akal, Emel, (2022), Yeni Dünya Bakü Sayıları, Hazırlayanlar Emel Akal, Mustafa Çulfaz, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul.
Arıkan, Mustafa, (2021), Milli Mücadele Dönemi Türk Basınında Dış Politika Yönelimleri, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
Aslan, Yavuz, (1997), Türkiye Komünist Fırkası'nın Kuruluşu ve Mustafa Suphi Türkiye Komünistlerinin Rusya'da Teşkilatlanması (1918-1921), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
Baltacıoğlu, İsmail Hakkı, (1943), "Feyzullah Sacit ile Görüşüm", Yeni Adam, S. 455, ss. 6-8.
Coşkun, Mustafa Volkan, (2021), Türkçenin Ses Bilgisi, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.
Dumont, Paul, (1980), "Bolşevizm ve Doğu" Birikim Dergisi, S: 61, ss. 38-55.

- Göçgün, Önder, (1999), Namık Kemal'in Şairliği ve Bütün Şiirleri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- Karabekir, Kazım, (1960), İstiklal Harbimiz, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
- , (2009), Günlükler 1 (1906-1948), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Kemal, Yahya, (1974), Kendi Gök Kubbemiz, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Kurt, Mustafa, (1998), "Yahya Kemâl'e Meydan Okuyan Bir Şair: Feyzullah Sacit Ülkü", SonDuvar Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi, Y. 2, S. 16.
- Moran, Berna, (2002), Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Mücellidoğlu, Ali Çankaya (1968-1969), Son Asır Türk Tarihinin Önemli Olayları ile Birlikte Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, Mars Matbaası, Ankara.
- Nağısoyulu, Möhsün Z.; Abdullayeva, Şehla A. (2020), "Feyzullah Sacid Ülkünün Hayat ve Yaratıcılığına Kısa Baxış", Filologiya Meseleleri, S. 12, ss. 221-229.
- Onay, Ahmet Talat, (1993), Sarı Çiğdemler, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Öksüz, Yılmaz (2021), "Feyzullah Sacit'in Manzum Mesnevi Çevirisi", Eskiyeni 44 (Eylül/September 2021), 611-628.
- Özdoğan, Mehmet, (2015), "Türkiyede Ulus İnşası ve Dil Devrimi (1839-1936), AKADEMİK HASSASİYETLER DERGİSİ JOURNAL OF THE ACADEMIC ELEGANCE, Yıl/Year: 2015 • Cilt/Volume: 2 • Sayı/Issue: 3
- Polat, Nazım Hikmet, (2005), Rûbab Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk Kültür, Edebiyat Hayatı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- , (2012), "Türk Ocağı Kurucularından FEYZULLAH SACİT ÜLKÜ (1892-1973?)" Türk Yurdu, S. 295, ss. 45-51.
- Sarı, Muhammed, (2019), "I. Dünya Harbi Öncesi İngiltere'de Kurulan Türkofil Bir Dernek: The Anglo-Ottoman Society" Belleten, Cilt: 83 Sayı: 298, 1033 – 1080.
- Soyşüren, Ali Haydar, (2018) "Azerbaycan'ın Bolşevikleştirilmesi Süreci ve Türkiye'nin Rolü Bağlamında Azerbaycanlı Milliyetçilerin Yaklaşımı", I. Dünya Savaşı Sırasında Osmanlı Devleti-Azerbaycan İlişkileri ve Kafkas İslam Ordusu Uluslararası Sempozyumu, Yayına Hazırlayan: Hüseyin Tosun, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
- Tunaya, Tarık Zafer, (1998), Türkiye'de Siyasal Partiler, Cilt 1, II. Meşrutiyet Dönemi 1908-1918, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Tunçay, Mete, (1980), "Paul Dumont'un Yazısı Dolayısıyla Mustafa Suphi Üzerine Notlar", Birikim Dergisi, S. 61, ss. 56-60
- Ülkü, Feyzullah Sacit, (1909), "Şam-ı Hazin", Eşref, S. 42.
- , (1910), "İntikada Dair", Tenkid, S. 3.
- , (1910a), "İntikada Dair", Tenkid, S. 4.
- , (1911), "Sen ve Ben", Musavver Erganonun, S.2
- , (1912) "Sonbahar", Hakk gazetesinin haftalık ilavesi, S. 5.

- , (1932), “Tokadizade Şekip Beyin ‘Huzuri Hilkatda’ adındaki kitabının sonuna yazdığım not”, *İctihat*, S. 357.
- , (1940), “Tenkit ve Münakkit”, *Konya Halkevi*, S. 31. Y. 3.
- , (1941), “Ahmet Haşim Hayallerini Kimlerden Aldı?”, *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, S. 97, C. 17.
- , (1941a), “Ahmet Haşim, Şiiri Nasıl Anladı? – Bu Anlayışın Tahlil ve Tenkidi – Şairin Benliği”, *Yeni Adam*, S. 336
- , (1941b), “Ahmet Haşim, Şiiri Nasıl Anladı? – Bu Anlayışın Tahlil ve Tenkidi – Şairin Benliği”, *Yeni Adam*, S. 337.
- , (1956), “Dünya Saadeti ve Dinler”, *Din Yolu*, C. 1, S. 11, ss. 14-15.
- , (1998), “Haydi Kardeş”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 5., Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998a), “Yıldızlarla Düşünüş”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 7, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998b), “Ay Doğarken Düşünüş”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 9, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998c), “Tabiatla Düşünüş”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 10, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998d), “Gece Yarılarında”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 18, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998e), “Türkçe Şiirler Dair Bir Mütalaa”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 21, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1998f), “Dört Balkanlıya”, *Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2)*, S. 24, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1999), “Öç Marşı”, *Türk Yurdu Üçüncü Cilt (5-6)*, S. 66, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1999a), “Cengiz Han”, *Türk Yurdu Dördüncü Cilt (7-8-9)*, S. 79, Tutibay Yayınları, Ankara
- , (1999b), “Çanakkale Güllemenirken”, *Türk Yurdu Dördüncü Cilt (7-8-9)*, S. 80, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1999c), “Çanakkale”, *Türk Yurdu Dördüncü Cilt (7-8-9)*, S. 88, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1999d), “Alman Kavmine”, *Türk Yurdu Dördüncü Cilt (7-8-9)*, S. 96, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (1999e), “Hakan’a Dua”, *Türk Yurdu Dördüncü Cilt (7-8-9)*, S. 104, Tutibay Yayınları, Ankara.
- , (2016), “Hârik-i Hâil”, *Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Yakın Tarihimizin Belgesi 1908-1925 Sırat-ı Müstakim Mecmuası, Bağcılar Belediyesi SIRÂTIMÜSTAKİM - SEBÎLÜRREŞÂD KÜLLİYATI NEŞRİ: 6., Kültür Yayınları Dizisi No. 218/6.*
- , (2016a), “Recfe-i Hak: Trablusgarp Sahilinde Bir

- Osmanlı, Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Yakın Tarihimizin Belgesi 1908-1925 Sırat-ı Müstakim Mecmuası, Bağcılar Belediyesi SIRÁTİMÜSTAKİM - SEBİLÜRREŞÂD KÜLLİYATI NEŞRİ: 7., Kültür Yayınları Dizisi No. 218/7.
- , (2021), "Garplılaşmak Meselesi", Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Yakın Tarihimizin Belgesi 1908-1925 Sebilürreşad Mecmuası, Bağcılar Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi No. 218/22.
- , (2022a), "İnkılap Şiirleri – Şanlı Mazlum" Yeni Dünya Bakü Sayıları, Yeni Dünya Sayı 2/50, İstanbul.
- , (2022b) "Kızıl Yaprak: Onların Milliyetçiliği!", Yeni Dünya Bakü Sayıları, Yeni Dünya Sayı 3/51, İstanbul.
- , (2022c), "Kızıl Yaprak: İstanbul Hükümeti" Yeni Dünya Bakü Sayıları, Yeni Dünya Sayı 5/53, İstanbul.
- , (2022d), "İnkılap Şiirleri Maziden Bir Yaprak: İnkılapçı Ruh" Yeni Dünya Bakü Sayıları, Yeni Dünya Sayı 5/53, İstanbul.
- , (2022e), "Kızıl Yaprak: Dolap" Yeni Dünya Bakü Sayıları, Yeni Dünya Sayı 6/54, İstanbul.
- Üstel, Füsun, (2004), İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği: Türk Ocakları (1912-1931), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Y.B., (1998), "Sabânın Türküsü", Türk Yurdu Birinci Cilt (1-2), S. 24, Tutibay Yayınları, Ankara.
- (?, 2018), "Kavmiyet Hissi, Fikirleri Nereye Sürüklüyor!", Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Yakın Tarihimizin Belgesi 1908-1925 Sırat-ı Müstakim Mecmuası, Bağcılar Belediyesi SIRÁTİMÜSTAKİM - SEBİLÜRREŞÂD KÜLLİYATI NEŞRİ: 13., Kültür Yayınları Dizisi No. 218/13.